

**ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ІВАНЦОВА ОКСАНА ПЕТРІВНА

УДК 378.6:33+371.261

**ЗАСТОСУВАННЯ МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ
ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КОЛЕДЖАХ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Житомир – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Антонова Олена Євгеніївна,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри педагогіки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Онищук Людмила Анатоліївна,
Інститут професійно-технічної освіти Національної
академії педагогічних наук України,
завідувач лабораторії управління;

кандидат педагогічних наук, доцент
Безносьок Олександр Олексійович,
Військовий інститут Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
професор кафедри військово-гуманітарних дисциплін.

Захист відбудеться 24 жовтня 2011 року о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.053.01 в Житомирському державному університеті імені Івана Франка за адресою: 10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, 2-й поверх, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Житомирського державного університету імені Івана Франка (10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40).

Автореферат розісланий 24 вересня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.Л. Яценко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність і доцільність дослідження. Входження України до світового співтовариства передбачає структурне реформування національної освітньої системи, орієнтованої на забезпечення мобільності та конкурентоспроможності фахівців з вищою освітою у контексті реалізації ідей Болонського процесу.

Саме на вирішення цього завдання спрямовано проведення з 2003/2004 навчального року педагогічного експерименту щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, яке в сучасних умовах професійної підготовки кадрів у ВНЗ I-II рівнів акредитації передбачає організацію навчання та оцінювання, які б адекватно відображали різні складові освітньо-виховного процесу. Розгляд форм і методів навчання, контролю та оцінювання досягнень студентів потребує відповідного наукового підходу до вирішення зазначеної проблеми, зумовлює пошук нових систем організації навчального процесу.

Модульно-рейтингова система навчання майбутніх фахівців економічних спеціальностей дозволяє інтегрувати в навчальному процесі коледжу пошуково-дослідницьку і навчально-виховну діяльність на основі індивідуалізації навчання і розширення меж самостійної роботи студентів. Навчальний рейтинг як інтегрований індекс студента стає об'єктивним критерієм в системі атестації на різних ступенях навчання, одним із найбільш ефективних засобів інтенсифікації навчального процесу в умовах скорочення обсягу аудиторної роботи та збільшення й урізноманітнення її самостійної складової.

Модульна організація навчального процесу досліджувалася як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Дослідженням модульно-рейтингової системи у вищих навчальних закладах займалися такі науковці, як О. Безносюк, П. Вишневський, В. Дрозд, Т. Ібрагімов, В. Коваленко, А. Комишан, Є. Кудряшов, Г. Мельниченко, Т. Мишковська, І. Мороз, О. Ольховий, О. Попович, І. Романюк, В. Тітова, А. Чорноштан, Н. Шиян, Т. Яковенко та ін.

Зокрема, теоретичні й методичні засади впровадження модульного навчання у вищій педагогічній школі розглядали А. Алексюк, І. Бабин, Н. Терещенко; поетапний контроль знань студентів та учнів за модульно-рейтинговою технологією навчання – П. Сікорський; організацію проблемно-модульного навчання – М. Чошанов. Модульний підхід до навчання у загальноосвітній школі висвітлювали у своїх працях такі вчені, як М. Бригадир (проекування модульно-розвивальних занять), О. Гуменюк, В. Мельник (модульно-розвивальна система), Л. Гуляєва (проблемно-модульний підхід до вивчення фізики), В. Добринський (рейтингова оцінка фізичної підготовленості), О. Лазарева (творча

самостійна робота у модульному навчанні), В. Рядова (порівняльна характеристика модульних технологій), Н. Терещенко (самоосвіта в умовах модульного навчання).

Однак результати аналізу наукових доробок та вивчення досвіду застосування у ВНЗ I-II рівнів акредитації модульної системи навчання дозволяють стверджувати, що обґрунтування теоретичних положень, визначення специфічних ознак, апробація конкретних методик модульно-рейтингового навчання у ВНЗ загалом потребують окремого дослідження. Зокрема, вимагає розв'язання низка суперечностей між: нагальними практичними завданнями щодо реалізації модульного навчання у коледжах і недостатнім науково-методичним забезпеченням цього процесу; необхідністю запровадження модульно-рейтингової системи у навчальний процес вищих закладів освіти I-II рівнів акредитації та неготовністю значної частини викладачів до здійснення відповідної конструктивної діяльності, непідготовленістю студентів до активної навчально-пізнавальної діяльності, низьким рівнем сформованості в них умінь та навичок самостійності й свідомого ставлення до навчання, необхідного для реалізації фахової діяльності в економічній сфері.

Таким чином, гостра потреба вдосконалення системи професійної освіти фахівців економічного профілю середнього рівня, неповною мірою розролене методичне забезпечення технології модульно-рейтингового навчання у навчально-виховному процесі коледжу зумовили вибір теми дослідження: **„Застосування модульно-рейтингової системи у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до комплексної теми „Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти ” (ПК 0110U002274) кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка. Тему затверджено на засіданні вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 12 від 22.05. 2003 р.) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології АПН України (протокол № 4 від 28.04. 2004 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, практично розробити та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов та технології застосування модульно-рейтингової системи навчання у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей коледжів.

Метою зумовлені **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати стан розробки досліджуваної проблеми в теорії та практиці професійної підготовки студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації.
2. Визначити педагогічні умови ефективного застосування модульно-рейтингової системи навчання у коледжах.

3. Розробити модель побудови навчального процесу у таких навчальних закладах за модульно-рейтинговою системою навчання.

4. Теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити технологію застосування модульно-рейтингової системи навчання у коледжах.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка студентів економічних спеціальностей у коледжах.

Предмет дослідження – технологія застосування модульно-рейтингової системи навчання у фаховій підготовці студентів економічних спеціальностей коледжів.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять: закони України "Про освіту", "Про вищу освіту", Державна національна програма "Освіта (Україна XXI століття)"; концептуальні засади розвитку вищої освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір; галузеві стандарти вищої освіти України для підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах; документи Болонського процесу; законодавчі акти і нормативні документи з проблем професійно-технічної освіти; праці вчених, присвячені загальним питанням інноваційних технологій навчання (К. Баханов, М. Кларін, Є. Полат), організації навчального процесу у вищому навчальному закладі (А. Алексюк, В. Беспалько, П. Гальперин, В. Козаков, П. Підкасистий, П. Сікорський, Н. Тализіна, М. Фіцула); застосування модульних технологій навчання в навчальному процесі (О. Безносюк, І.М.Богданова, Б. Голдшмід, В. Мельник, В. Огнев'юк, С. Постлетвейт, І. Прокопенко, Д. Рассел, Є. Сковін, А. Фурман).

Методи дослідження. Для досягнення мети і розв'язання завдань застосовувався комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: *теоретичних* – вивчення, аналіз і систематизація психолого-педагогічної, навчально-методичної та інструктивно-методичної літератури з метою визначення стану і теоретичного обґрунтування можливостей застосування модульно-рейтингової системи навчання у фаховій підготовці студентів коледжів; порівняння, класифікація й уточнення змісту базових понять дослідження; систематизація, узагальнення теоретичних та експериментальних даних; моделювання; *емпіричних* – діагностичні (бесіда, тестування, анкетування), обсерваційні (науково-педагогічне спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю майбутніх фахівців, бесіди зі студентами та викладачами) з метою вивчення досвіду організації навчального процесу у коледжах за модульно-рейтинговою системою; педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи); методи статистичної обробки результатів дослідницько-експериментальної перевірки ефективності впровадження розробленого комплексу педагогічних умов і технології застосування модульного-рейтингового навчання у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах.

Експериментальна база дослідження. Дослідницько-експериментальна робота проводилася на базі Житомирського агротехнічного коледжу, Немішайвського агротехнічного коледжу, Новоград-Волинського промислово-економічного технікуму, Шепетівського технікуму Подільського державного аграрно-технічного університету. Експериментальним дослідженням було охоплено 487 студентів та 80 викладачів.

Етапи дослідження. Дослідження проводилося поетапно впродовж 2003-2011 рр.

На першому – аналітико-констатувальному – (2003-2004 рр.) було проаналізовано наукову літературу з досліджуваної проблеми, визначено об’єкт, предмет, мету і основні завдання, розроблено програму дослідно-експериментальної роботи. Проведено констатувальний етап експерименту з метою визначення ефективності та особливостей застосування модульної системи в навчальному процесі коледжів.

На другому – дослідно-експериментальному – (2004-2009 рр.) відповідно до теоретичних положень дисертації розроблено й обґрунтовано педагогічні умови застосування модульно-рейтингової технологій у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах, визначено критерії та показники оцінювання ефективності розробленої технології та педагогічних умов її застосування.

На третьому – завершально-узагальнюючому – (2009-2011 рр.) проаналізовано та систематизовано результати експериментальної роботи, сформульовано висновки дослідження, здійснено наукове і літературне оформлення результатів дисертації.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що *вперше* теоретично обґрунтовано та практично перевірено стан та ефективність застосування модульно-рейтингового навчання у коледжах; теоретично обґрунтовано модель побудови навчального процесу коледжу за модульно-рейтинговою системою навчання та її структурні компоненти; визначено та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов її застосування; виявлено особливості фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах; *удосконалено* зміст, форми і методи проведення навчальних занять з урахуванням особливостей модульно-рейтингового навчання у коледжах у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей; навчальні програми з фахових дисциплін для студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації; *уточнено* базові поняття дослідження „модуль”, „рейтинг”, „модульне навчання” „модульно-рейтингове навчання”. *Подальшого розвитку* набули положення щодо вдосконалення теорії та методики застосування модульно-рейтингового навчання у коледжах.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці на основі модульного підходу навчальних програм з таких дисциплін: „Планування та організація діяльності підприємств”, „Загальне землеробство”, „Іноземна мова за професійним спрямуванням” та

системи різнорівневого рейтингового оцінювання знань і вмінь студентів. Створено словник базових понять з економіки іноземною мовою, спрямований на систематизацію та узагальнення знань студентів.

Результати дослідження **впроваджено** в навчально-виховний процес Березоворудського технікуму Полтавської державної аграрної академії (довідка № 169 від 24. 10. 2007 р.), Житомирського агротехнічного коледжу (довідка № 249 від 24. 06. 2010 р.), Немішайвського агротехнічного коледжу (довідка № 89 від 18. 02. 2009 р.), Новоград-Волинського промислово-економічного технікуму (довідка № 105 від 1. 02. 2008 р.), Новоушицького технікуму Подільського державного аграрно-технічного університету (довідка № 179 від 23. 04. 2008 р.), технолого-економічного коледжу Білоцерківського національного аграрного університету (довідка № 592 від 16. 09. 2009 р.), Шепетівського технікуму Подільського державного аграрно-технічного університету (довідка № 271 від 23. 03. 2007 р.).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень, аналізом стану досліджуваної проблеми в педагогічній теорії і практиці, використанням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням, поєднанням кількісного й якісного аналізу одержаних результатів, ефективністю їх упровадження в практику роботи коледжів.

Апробація результатів дослідження здійснювалася на засіданнях кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка, а також була представлена у формі доповідей і повідомлень на конференціях різного рівня, зокрема, *міжнародних*: „Українська освіта у світовому часопросторі” (Київ, 2007), „Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти” (Ірпінь, 2007); *всеукраїнських*: „Модернізація вищої освіти у контексті євроінтеграційних процесів” (Житомир, 2007), „Проблеми впровадження кредитно-модульної системи при вивченні фундаментальних дисциплін з погляду студентів і викладачів” (Харків, 2007), „Проблеми педагогічної освіти в полікультурному просторі України” (Житомир, 2007), „Українська словесність і культура у контексті формування духовно-моральних цінностей українського суспільства” (Ірпінь, 2009); *регіональних* – „Модульно-рейтингова система навчання” (Житомир, 2008).

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження відображено у 17 публікаціях автора, серед яких 2 навчально-методичні посібники, 10 статей, в тому числі 5 – у фахових виданнях, затверджених ВАК України, 3 тези доповідей на наукових конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаної літератури (256 найменувань, з

них 18 іноземною мовою), 12 додатків. Загальний обсяг дисертації 249 сторінок, з яких 190 основного тексту. Робота містить таблиць – 23 на 10 сторінках., рисунків – 11

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, визначено його методологічні й теоретичні основи, розкрито методи, наукову новизну, теоретичну і практичну значущість дисертаційної роботи; подані відомості про апробацію і впровадження одержаних результатів та структуру дисертації.

У першому розділі – **„Теоретичні основи організації навчального процесу за модульно-рейтинговою системою”** – проаналізовано стан досліджуваної проблеми з теоретичних позицій сучасної педагогіки; охарактеризовано зарубіжні й вітчизняні версії модульної технології навчання у вищій школі; розкрито сутність понять “навчальний модуль”, “модульна система навчання”, „модульно-рейтингове навчання”; визначено особливості фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах.

Порівняльно-історичний аналіз проблеми модульної організації навчання дозволив виокремити різні підходи до класифікації існуючих дидактичних версій модульної технології навчання. Так, за регіональним розмежуванням можна виділити американську (Б. Блум, Дж. Блок, Дж. Керрол, С. Послевайт, Дж. Рассел), литовську (М. Тересявічене, П. Юцявичене), російську (К. Вазіна, Є. Сковін, І. Сенновський, П. Третьяков), українську (А. Алексюк, О. Безносюк, А. Фурман) та ін. За концептуальним розмежуванням широкого визнання набули модульно-рейтингова (В. Бондар, Л. Романішина), проблемно-модульна (М. Чошанов), модульно-розвивальна (А. Фурман), модульно-тьюторська (В. Зінкевичус, О. Поповіч), модульно-проектна (В. Кузнєцов, Ж. Холодов), інформаційно-модульна (І. Богданова), модульно-дистанційна (П. Стефаненко), модульно-кредитна версії. Порівняння основних підходів до модульного навчання свідчить, що ця дидактична модель пройшла значну еволюцію від обґрунтування змістового модуля до багатовимірних модульних систем організації навчання у вищій школі.

У результаті наукового пошуку з'ясовано що з огляду на значні зміни у сфері економіки, які пов'язані з розвитком ринкових відносин, процесами глобалізації, євроінтеграції та інформатизації суспільства, економіка України потребує фахівців, здатних працювати активно, зацікавлено, на високому рівні професійної майстерності, своєчасно реагувати на зміни економічної ситуації та постійно вдосконалювати свій професійний рівень шляхом самоосвіти.

Підготовка таких фахівців з економічних спеціальностей здійснюється, зокрема, у коледжах як вищих навчальних закладах II рівня акредитації або структурним підрозділом ВНЗ III-IV рівня акредитації, який здійснює освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої

освіти та кваліфікації і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення. Доведено, що специфіка підготовки спеціаліста у коледжі має певні відмінності порівняно з університетською освітою, що, насамперед, проявляється в особливостях ступеневої освіти, методах і засобах навчання. В умовах коледжу готуються спеціалісти за різними напрямками економічної підготовки („Фінанси”, „Економіка підприємства”, „Бухгалтерський облік”, „Комерційні діяльність”), які потребують у професійній діяльності якісної економічної освіти, побудованої на сучасних ефективних освітніх технологіях, серед яких одне з чільних місць посідає модульно-рейтингова система навчання.

З’ясовано, що у коледжах упроваджуються різні версії модульного навчання, однак у більшості випадків їх сутність зводиться до визначення рейтингу студентів на основі впровадження накопичувальної системи балів для виведення підсумкової оцінки.

У результаті дослідження з’ясовано, що модульно-рейтингову систему варто розглядати крізь призму понять "модуль" і "модульне навчання" як системотвірного чинника, "рейтинг" – як результатуутворювального. В основі модульного навчання лежить поняття "модул" (лат. – *modulus*, англ. – *module*), що набуває значення функціонального вузла. У ході дослідження виявлено відсутність усталеного тлумачення модуля, який найчастіше визначається як міра компонування знань для зручного засвоєння. У дослідженні модуль розглядається як завершений автономний інформаційний блок курсу, заняття, теми, що відрізняється інтеграцією дидактично адаптованих цілей, принципів, форм, методів, засобів навчання, розвивальним характером навчально-виховного процесу, орієнтованого на формування в студентів умінь і навичок самостійності, що передбачає створення наукових проєктів, цільових програм, міні-підручників, методичних порад.

Відтак, модульне навчання – це форма організації процесу навчання, яка спрямовується на системне засвоєння навчальних модулів, що вимагає адаптованого програмного і методичного забезпечення аудиторної й самостійної роботи студентів, інтеграцію дидактичних засобів навчання, передбачає його індивідуалізацію, мотивацію на якісне засвоєння, самооцінювання й оцінювання результатів засвоєння знань, формування вмінь, навичок.

З’ясовано, що за умов стандартизації оцінювання особливої актуальності набуває рейтинг як вид рангової якісної шкали оцінювання, яке сприяє модернізації та гнучкості навчального процесу завдяки зворотному зв’язку з його основними учасниками, мінімізує суб’єктивний вплив на визначення показників та результатів діяльності навчальних закладів, стимулює конкуренцію між ними.

Виявлено, що у практиці вищої школи рейтинг – це певний числовий розмір, виражений,

як правило, за багатобальною шкалою успішності, що інтегрально характеризує знання студента з одного або декількох предметів упродовж визначеного терміну навчання (семестр, рік). В авторському розумінні рейтинг – індивідуальний числовий показник навчальної діяльності студента, який враховує результати його навчання за всіма видами занять і самостійної роботи з конкретної дисципліни протягом семестру, навчального року, періоду навчання.

Обґрунтовано думку, що поєднання модульного навчання з рейтинговим оцінюванням знань та вмінь студентів забезпечує підвищення ефективності навчального процесу. Модульно-рейтингова система навчання у контексті дослідження тлумачиться як така навчальна технологія, що дозволяє організовувати повне засвоєння знань із визначених предметів за модульним принципом, з наступним рейтинговим підсумовуванням результатів за семестр, рік і весь період навчання.

Доведено, що модульно-рейтингова система навчання є оптимальною для застосування у коледжах як перехідна ланка від класно-урочної системи школи до кредитно-модульної, що широко використовується у вищих закладах освіти III-IV рівнів акредитації, та є найбільш яскравою демонстрацією сукупності змістово-організаційної та контрольної-оцінної складових професійної підготовки на шляху набуття фахової готовності, що дозволяє враховувати індивідуально-особистісні здібності кожного студента, максимально реалізовувати та опосередковано розвивати його творчі потенції шляхом підвищення рівня сформованості мотиваційної сфери.

У другому розділі – **„Сутнісна характеристика модульно-рейтингової системи навчання”** – проаналізовано сучасний стан застосування модульної системи навчання у процесі фахової підготовки спеціалістів у коледжі; визначено її переваги та проблеми у застосуванні; виокремлено та охарактеризовано педагогічні умови застосування модульно-рейтингового навчання; розроблено та обґрунтовано модель побудови навчального процесу коледжу за модульно-рейтинговою системою.

На основі детального вивчення результатів наукових досліджень з проблеми виявлено переваги застосування модульних технологій у навчальному процесі ВНЗ, до яких віднесено: високий рівень життєдіяльності модульних систем навчання, які сприяють зростанню методичної грамотності викладачів, інтелектуального й особистісного розвитку студентів; ефективність освітніх функцій рейтингового контролю; підвищення мотивації до неперервної освіти та інтересу до результатів особистих досягнень; готовність до самоосвіти та самостійної роботи; зростання активності щодо оволодіння новим досвідом на основі творчого і критичного мислення.

Проаналізовано стан упровадження модульної системи у навчальний процес коледжів, виявлено особливості її застосування у закладах I-II рівнів акредитації. На цьому етапі експериментальної роботи задіяно керівників та педагогів 12 коледжів Житомирської, Вінницької, Київської областей (всього 80 осіб). На основі аналізу результатів констатувального етапу експерименту виявлено та систематизовано утруднення щодо впровадження модульно-рейтингового навчання та його переваги. Так, серед переваг цієї системи навчання респонденти називають: збільшення можливостей у забезпеченні реалізації особистісно орієнтованого, індивідуального та диференційованого підходів у навчанні; систематичність розумової праці студентів; її послідовність, ритмічність; активізацію самостійності студентів та їх залучення до науково-пошукової роботи; стимулювання до творчої діяльності; достатній рівень самоорганізації майбутніх фахівців; підвищення рівня відповідальності за результати навчальної діяльності; об'єктивність оцінювання результатів навчання завдяки запровадженню рейтингового підходу; підвищення конкурентоспроможності студентів, створення достатніх можливостей для реалізації розвивального навчання та проведення модульного контролю у процесі семестрове оцінювання без проведення екзаменаційних сесій.

До проблем у застосуванні модульно-рейтингової системи навчання віднесено: значні витрати часу на ведення обліку рівня знань студентів і визначення загального рейтингу; збільшення навантаження викладача щодо необхідності підготовки нового комплексу навчально-методичного забезпечення, розроблення критеріїв оцінювання, дидактичних матеріалів контролюючого характеру; відсутність нормативної навчально-методичної документації, навчальної літератури, методичних розробок та єдиного підходу до визначення рейтингової оцінки; недостатній рівень базової підготовки майбутніх фахівців для здійснення самостійної роботи; психологічне перевантаження студента за рахунок великої кількості контрольних заходів; безперспективність рейтингової оцінки, яка не враховується при розподілі на роботу; значні матеріальні витрати на методичне забезпечення тощо.

Охарактеризовано ступінь застосування модульної системи навчання у коледжах. Високий рівень характеризується повним переходом навчального закладу на навчання за модульною системою, наявністю модульних навчальних посібників з фахових предметів, обґрунтованих рекомендацій щодо їх використання, чіткою усвідомленістю переваг та недоліків цієї системи. Середній рівень – частковістю переходу навчального закладу на навчання за модульною системою, недостатньою розробленістю навчально-методичного забезпечення, недостатнім усвідомленням основних переваг і недоліків. Низький – поодинокістю його впровадження активними викладачами, відсутністю модульних навчальних посібників та методичних рекомендацій. Нульовий рівень передбачає повну

відмову від модульного навчання, небажання експериментувати щодо підвищення ефективності навчання у коледжі, причинами якої може бути відсутність єдиних чітких вимог застосування модульної системи у навчальних закладах I-II рівнів акредитації та пасивність викладачів.

Встановлено, що на високому рівні застосування модульного навчання знаходяться 25% досліджуваних навчальних закладів, на середньому – 37,5%, на низькому – 25%. Модульно-рейтингова система навчання не застосовується у 12,5% коледжів.

Зроблено висновок, що певні проблеми застосування модульно-рейтингової системи спостерігаються у таких сферах, як визначення нормативних вимог до організації модульно-рейтингового навчання; розробка навчально-методичної документації; організація навчального процесу; методика проведення заняття; психологічна готовність викладачів і студентів.

Відтак, для забезпечення ефективного застосування цього процесу важливого значення набуває створення необхідних педагогічних умов (дидактичних, організаційних, психологічних), які тлумачаться як сукупність обставин, що створюють сприятливу ситуацію для ефективного впровадження новітніх технологій навчання.

До *дидактичних умов* віднесено: розробку відповідної документації, модульних навчальних планів і робочих програм; навчальних посібників, розроблених на основі принципу модульності; сприяння самостійному вибору темпу навчання студентів; застосування системи різнорівневого рейтингового контролю та професійно-зорієнтованих завдань; використання рейтингових книжок, методичних рекомендацій; забезпечення диференціації та інтеграції навчання. До *організаційних умов* – підвищення професійної компетентності викладачів шляхом освоєння методології, теорії та технології особистісно орієнтованого, діяльнісного та розвивального навчання; забезпечення єдиного підходу до нарахування балів та визначення рейтингу студентів; створення необхідної матеріальної бази (бібліотека, комп'ютерна техніка, Internet послуги тощо); врахування у навчальному навантаженні викладача годин на організацію самостійної та індивідуальної роботи зі студентами; створення робочих місць для роботи з додатковими джерелами інформації в позаурочний час. *Психологічні умови* передбачають: створення сприятливого психологічного клімату та максимально позитивної емоційної атмосфери підтримки викладачів та студентів у процесі підготовки до відповідної діяльності; сприяння адаптації студентів до вимог модульно-рейтингового навчання; здійснення психологом корекційної роботи з урахуванням індивідуальних особливостей студентів; проведення тренінгів тощо.

На основі визначених педагогічних умов обґрунтовано та розроблено модель побудови навчального процесу коледжу за модульно-рейтинговою системою навчання, що включає

органічно взаємопов'язані компоненти: цільовий, мотиваційно-ціннісний, змістовий, діяльнісно-практичний, контрольно-регулювальний та оцінно-результативний. Запропонована модель зумовлюється визначенням сукупності дій, підпорядкованих алгоритму, який відображає наступність упровадження комплексу взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів: мети, завдань, принципів, педагогічних умов, форм і методів навчання, спрямованих на досягнення результату.

Для оцінки результативності запропонованої моделі обґрунтовано низку критеріїв для визначення рівня сформованості у студентів відповідних знань, умінь, особистісних якостей: *мотиваційно-ціннісний* – включає мотиви, цінності, інтерес, бажання, усвідомлення навчальної діяльності і яскраво виражений інтерес до професійної діяльності, відчуття необхідності навчання, прагнення до вдосконалення своєї індивідуальності); *когнітивний* – передбачає наявність у студентів міцних та глибоких знань зі спеціальності (здатність використовувати знання в конкретній ситуації; міцність, дієвість, системність, глибина знань з окремих модулів та в цілому; постійне розширення кругозору, готовність до самоосвітньої діяльності); *діяльнісно-практичний* (характеризується наявністю у майбутніх фахівців економічних спеціальностей спроможності до застосування професійних умінь у власній практичній діяльності з метою переходу на вищий рівень професіоналізму, здатність до самостійної роботи, прояв активності, ініціативи, творчості в навчальній діяльності).

Розроблену модель побудови навчального процесу коледжу за модульно-рейтинговою системою навчання покладено в основу авторської технології навчання.

У третьому розділі – **"Результати експериментальної роботи щодо ефективності застосування модульно-рейтингової системи навчання у процесі вивчення фахових предметів студентами коледжів"** – представлено програму експериментальної роботи; запропоновано технологію застосування модульно-рейтингової системи навчання у фаховій підготовці студентів коледжів; проаналізовано результати формувального етапу експерименту.

Формувальний етап експерименту реалізовано за допомогою спеціально розробленої технології застосування модульно-рейтингової системи навчання у коледжах, яка дозволила вдосконалити процес підготовки фахівців економічних спеціальностей та підвищити якість навчання. Її *метою* визначено підвищення рівня професійного, інтелектуального, соціального та духовного розвитку майбутнього фахівця економічних спеціальностей з урахуванням його індивідуальних особливостей та потреб суспільства; реалізацію розвивального впливу навчання та виховання на особистість студента; розвиток здібностей; стимулювання активності, самостійності та ініціативності; мобілізацію ресурсів майбутнього фахівця для самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації.

Провідними принципами, на яких ґрунтується розроблена технологія, визначено: *гнучкість*, що вимагає такої побудови модульної програми в цілому та окремих її модулів, яка забезпечує можливість варіювання цілей, обсягу та змісту навчання, режиму виконання відповідно до індивідуальних потреб і можливостей студентів; *паритетність*, що забезпечує тісний контакт між суб'єктами навчального процесу при зростанні консультуючої та коригуючої функцій викладача за рахунок інформуючої; *профільність навчання* – передбачає забезпечення зв'язку між загальною середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю; створення умов для розвитку професійних знань, умінь і навичок; формування соціальної, комунікативної, інформаційної, технічної, технологічної компетенції; виховання в студентів любові до праці, забезпечення умов для їх життєвого і професійного самоствердження; формування готовності працювати за обраною спеціальністю.

Технологія застосування модульно-рейтингової системи навчання передбачала наявність таких компонентів: цільового, мотиваційно-ціннісного, організаційно-змістового, діяльнісно-практичного, контрольно-регулюючого, оцінно-результативного. *Цільовий компонент* визначається постановкою цілей та завдань з навчальних дисциплін (стратегічні – до всього курсу, тактичні – до розділу, оперативні – до кожного заняття). *Мотиваційно-ціннісний компонент* включає мотиви та цінності, які умовно поділяються на соціальні (прагнення утвердити свій соціальний статус), пізнавальні (пробудження пізнавальних інтересів, отримання задоволення від самого процесу пізнання і його результатів), професійно-ціннісні (відображають прагнення студентів отримати ґрунтовну професійну підготовку). *Організаційно-змістовий компонент* – розробку програм, навчальних посібників за модульно-рейтинговою системою, відповідне структурування навчального матеріалу.

Для реалізації завдань модульно-рейтинговою системою навчання у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей розроблено „Положення про застосування модульно-рейтингового навчання у коледжі”, робочі навчальні програми за модульною системою навчання з низки дисциплін („Планування та організація діяльності підприємств”, „Загальне землеробство”, „Іноземна мова за професійним спрямуванням”), „Інструктивно-методичні матеріали з іноземної мови (модулі I, II, III)”, словник базових економічних понять іноземною мовою, рейтингову книжку студента.

Діяльнісно-практичний компонент технології відображав: форми, методи та засоби навчальної діяльності за модульно-рейтинговою системою навчання (ділові ігри, дебати, мікроситуації, комунікативні ситуації, діалог-переконання, "мозкову атаку", підготовку рефератів, кросвордів, інсценізацій, інтерв'ю (відео-інтерв'ю); виготовлення таблиць, стендів, сувенірів, фотоальбомів з коментарями, аматорських відеофільмів, "круглий стіл",

ток-шоу, листування, заняття-екскурсія, заняття – дні народження, фронтальну, парну, індивідуальну діяльність студентів, групову роботу, кейс-метод та ін.).

Контрольно-регулювальний компонент спрямовувався на здійснення систематичного контролю за рівнем засвоєння знань та вмінь студентів, занесенням результатів до рейтингової книжки. *Оцінно-результативний компонент* дозволив визначити рівень ефективності навчання за модульно-рейтинговою системою.

Визначено, що застосування модульно-рейтингової системи навчання потребує розробки інформаційного пакета, який містить *загальну інформацію про коледж* (назву напрямів, спеціальностей, змістові модулі, методики та технології викладання, заліки, форми та умови проведення контрольних заходів, рейтингову систему оцінювання якості знань тощо); *програмне забезпечення* (навчальні плани, програми, методичні посібники, дидактичні матеріали, наочні технічні засоби навчання, діагностичні матеріали на основі модульного підходу); *методичні матеріали* щодо поділу програмного матеріалу на модулі з урахуванням годин на самостійну роботу студентів; визначення змісту модуля відповідно до нормативів підготовки фахівців; запровадження видів контролю і термінів їх проведення, встановлення мінімальних і максимальних балів за кожний модуль; чіткий опис результативності його вивчення); *розробку рейтингової системи оцінювання знань студентів* за 120-бальною системою.

Експериментальна робота на формуальному етапі охоплювала студентів I-III курсів коледжів. В експериментальних групах навчальних здійснювався за модульно-рейтинговою системою. У контрольних групах навчальний процес відбувався згідно традиційної програми вивчення фахових дисциплін із застосуванням окремих елементів експериментальної технології.

Узагальнення результатів оволодіння студентами експериментальних і контрольних груп знаннями, вміннями і навичками з фахових дисциплін дозволило констатувати суттєві переваги застосування модульно-рейтингової системи навчання (див. табл. 1).

Таблиця 1

Показники успішності студентів експериментальних і контрольних груп до та після експерименту

Група	«Іноземна мова за професійним спрямуванням»				«Землеробство»				«Організація і планування»			
	до експ.		після експ.		до експ.		після експ.		до експ.		після експ.	
	абс. значення	%	абс. значення	%	абс. значення	%	абс. значення	%	абс. значення	%	абс. значення	%
ЕГ	68	31,3	108	49,8	89	41	136	62,7	92	42,3	156	71,9
КГ	64	33,8	67	35,4	81	42,8	83	43,9	84	44,4	88	46,6

За результатами дослідження можна зробити такі **висновки**:

1. На основі аналізу наукової літератури з проблеми модульної організації навчання виділено підходи до класифікації дидактичних версій модульної технології навчання (*за регіональним розмежуванням* – американська, литовська, російська, українська, німецька; *за концептуальним розмежуванням* – модульно-рейтингова, проблемно-модульна, модульно-розвивальна, модульно-тьюторська, модульно-проектна, інформаційно-модульна, модульно-дистанційна, модульно-кредитна). Зроблено висновок, що модульне навчання пройшло значну еволюцію від обґрунтування змістового модуля до багатовимірних модульних систем організації навчання у вищій школі.

Доведено, що, в основному, сутність різних версій модульного навчання зводиться до визначення рейтингу студентів на основі накопичувальної системи балів та виведення на цій основі підсумкової оцінки, що лежить в основі модульно-рейтингового навчання. Зроблено висновок, що модульно-рейтингова система навчання є оптимальною для застосування у коледжах як перехідна ланка від класно-урочної системи школи до кредитно-модульної

За допомогою методу контент-аналізу обґрунтовано сутність основних понять модульно-рейтингового навчання. Модуль у дослідженні тлумачиться як завершений автономний інформаційний блок курсу, заняття, теми, що відрізняється інтеграцією дидактично адаптованих цілей, принципів, форм, методів, засобів навчання, розвивальним характером навчально-виховного процесу, який спрямовується на формування у студентів навичок самостійності, передбачає створення наукових проектів, цільових програм, міні-підручників і методичних рекомендацій. Модульне навчання являє собою форму організації процесу навчання, яка спрямовується на системне засвоєння навчальних модулів, що вимагає адаптованого методичного і програмного забезпечення аудиторної та самостійної роботи студентів, інтеграцію дидактичних засобів навчання і передбачає індивідуалізацію навчання, мотивацію на якісне засвоєння, самооцінювання й оцінювання результатів знань, сформованості **умінь**, навичок, рейтингову методику оцінювання. Рейтинг визначається сумою балів, яку отримує студент за виконання різнопланових завдань і за якою визначається позиція його успішності. Модульно-рейтингова система навчання тлумачиться як навчальна технологія, що дозволяє організовувати повне засвоєння знань з визначених предметів за модульним принципом, з наступним рейтинговим підсумовуванням результатів за семестр, рік і весь період навчання.

2. Виокремлено та обґрунтовано низку умов застосування модульно-рейтингової системи навчання у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей, зокрема, дидактичні, пов'язані із методичним забезпеченням процесу навчання; організаційні, які вдосконалюють управлінські й вольові зусилля викладача і студента у процесі їх взаємодії; психологічні, спрямовані на створення позитивної емоційної атмосфери

процесу навчання. Доведено, що реалізація запропонованих умов дозволяє викладачеві ефективно організувати навчальний процес на основі модульно-рейтингової системи.

3. Розроблено модель фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах на основі модульно-рейтингової системи, структурними компонентами якої визначено: цільовий, мотиваційно-ціннісний, змістовий, діяльнісно-практичний, контрольно-регулювальний, оцінно-результативний. Для оцінки результативності моделі запропоновано низку критеріїв для визначення рівня сформованості у студентів відповідних знань, умінь, особистісних якостей: мотиваційно-ціннісний, когнітивний та діяльнісно-практичний.

Доведено, що застосування модульно-рейтингової системи навчання потребує розробки інформаційного пакета, який містить загальну інформацію про коледж; програмне забезпечення; методичні матеріали; розробку рейтингової системи оцінювання знань студентів тощо.

4. На основі моделі розроблено технологію застосування модульно-рейтингової системи навчання у фаховій підготовці студентів економічних спеціальностей коледжів, спрямованої на підвищення рівня професійного, інтелектуального, соціального та духовного розвитку майбутнього фахівця економічних спеціальностей. Цільовий компонент передбачав постановку стратегічних, тактичних та оперативних цілей навчання. Мотиваційно-ціннісний включав мотиви та цінності навчання. Організаційний передбачав розроблення програм, навчальних посібників, положень, рейтингову книжку для модульно-рейтингової організації навчального процесу. Змістовий компонент дозволив структурувати навчальний матеріал. Діяльнісно-практичний компонент відобразив форми, методи та засоби навчальної діяльності за модульно-рейтинговою системою навчання. Контрольно-регулювальний компонент спрямовувався на здійснення систематичного контролю за рівнем засвоєння знань і вмінь студентів, внесення результатів до рейтингової книжки. Оцінно-результативний компонент дозволив визначити рівень значення навчання за модульно-рейтинговою системою. Аналіз результатів формульовального етапу експерименту за допомогою методів математичної статистики засвідчив ефективність запропонованої технології.

Дисертаційна робота не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. До перспективних напрямів її подальшого вивчення відносимо вдосконалення наявних навчальних програм з фахової підготовки студентів різних спеціальностей у коледжах; організацію самостійної та пошукової діяльності студентів на основі модульної системи навчання; удосконалення навчально-методичного забезпечення реалізації модульно-рейтингової системи навчання у процесі вивчення різних дисциплін у коледжах.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Навчально-методичні посібники

1. Іванцова О. П. Інструктивно-методичні матеріали з іноземної мови (модулі I, II, III) : метод. посіб. / О. П. Іванцова. – К. : Аграрна освіта, 2009. – 336 с.

2. Іванцова О. П. Словник базових понять з економіки (англійська мова) / О. П. Іванцова. – Житомир, 2007. – 101 с.

3. Іванцова О. П. Положення про впровадження модульно-рейтингової системи навчання в Житомирському агротехнічному коледжі / О. П. Іванцова. – Житомир, 2005. – 25 с.

4. Іванцова О. П. Рейтингова книжка з дисципліни „Іноземна мова за професійним спрямуванням” / О. П. Іванцова. – Житомир, 2006. – 101 с.

Статті у фахових виданнях

5. Іванцова О. П. Застосування модульно-рейтингової системи навчання при вивченні іноземної мови студентами економічних спеціальностей у коледжах / О. П. Іванцова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2004. – Вип. 19. – С.118-122.

6. Іванцова О. П. Порівняльний аналіз дидактичних моделей модульного навчання / О. П. Іванцова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2007. – Вип. 32. – С.94-98.

7. Іванцова О. П. Модульна система навчання та її різновиди / О. П. Іванцова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2007. – Вип. 31. – С.110-113.

8. Іванцова О. П. Обґрунтування переваг модульно-рейтингової технології навчання / О. П. Іванцова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2007. – Вип. 33. – С.77-79.

9. Іванцова О. П. Роль самостійної роботи студентів у модульно-рейтинговій технології навчання / О. П. Іванцова // Науковий вісник Національного аграрного університету / редкол. : Д. О. Мельничук (відп. ред) та ін. – К., 2007. – Вип. 109. – С. 355-360.

Статті і тези у збірниках наукових праць

10. Іванцова О. П. Особливості застосування модульно-рейтингової технології при вивченні іноземної мови / О. П. Іванцова // Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами інноваційних освітніх технологій : зб. наук. праць / за заг. ред. О. А. Дубасенюк, О. Є. Антонової. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – Вип. 2. – С. 229-231.

11. Іванцова О. П. Теоретичні засади застосування модульної організації навчального процесу у вищих закладах України / О. П. Іванцова // Підготовка вчителя у контексті Європейського освітнього простору : зб. наук. праць / за ред. проф. Левківського М. В. – Київ–Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – С. 63-68.

12. Іванцова О. П. Рейтинговий контроль у модульній технології навчання / О. П. Іванцова // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К. : Українське агентство інформації та друку „Рада”, 2008. – Т. XX. – С. 113-126.

13. Іванцова О. П. Модульно-рейтингова система у сучасних дослідженнях / О. П. Іванцова // Проблеми емпіричних досліджень у психології. – К. : Гнозис, 2008. – Випуск 1. – С. 325-331.

14. Іванцова О. П. Обґрунтування змісту основних понять у модульно-рейтинговій системі навчання / О. П. Іванцова // Модернізація вищої освіти у контексті євроінтеграційних процесів : зб. наук. праць учасників Всеукр. методологічного семінару з міжнар. участю. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – С. 163-170.

15. Іванцова О. П. Модульна система навчання як педагогічна новація / О. П. Іванцова // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти : Матеріали п'ятих Ірпінських міжнар. наук.-пед. читань. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2007. – С. 115-117.

16. Іванцова О. П. Впровадження кредитно-модульної системи: за і проти / О. П. Іванцова // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції „Проблеми впровадження кредитно-модульної системи при вивченні фундаментальних дисциплін з погляду студентів та викладачів”. – Харків : Державний технічний університет будівництва та архітектури, 2007. – С. 176-179.

17. Іванцова О. П. Аналіз використання принципів, методів і форм у модульно-рейтинговому навчанні / О. П. Іванцова // Українська освіта у світовому просторі : Матеріали Другого Міжнар. конгресу (м. Київ, 25–27 жовтня 2007 р.). – К. : Українське агентство інформації та друку „Рада”, 2007. – Кн. 1. – С. 222-224.

АНОТАЦІЯ

Іванцова О.П. Застосування модульно-рейтингової системи у процесі фахової підготовки студентів економічних спеціальностей у коледжах. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Житомир, 2011.

Дисертацію присвячено дослідженню проблеми застосування модульно-рейтингової системи навчання у коледжах. Проаналізовано сутність базових понять, визначено умови впровадження модульно-рейтингової системи. Розкрито переваги новітньої технології та стан розробленості проблеми у процесі фахової підготовки студентів коледжів. Розроблено модель побудови навчального процесу коледжу за модульно-рейтинговою системою. Визначено та обґрунтовано умови ефективного впровадження системи.

Проведено педагогічну діагностику вхідних рівнів навчальних досягнень студентів. Розроблено й упроваджено в практику фахової підготовки методичні посібники навчання за модульно-рейтинговою системою навчання, положення, робочі навчальні програми та рейтингова книжка.

Шляхом запровадження запропонованої технології експериментально перевірено ефективність застосування модульно-рейтингової системи.

Ключові слова: модуль, рейтинг, модульне навчання, модульно-рейтингове навчання, фах, фахова підготовка, коледж, педагогічні умови, технологія.

АНОТАЦІЯ

Иванцова О.П. Применение модульно-рейтинговой системы в процессе профессиональной подготовки студентов экономических специальностей в колледжах. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Житомирский государственный университет имени Ивана Франко. – Житомир, 2011.

Диссертация посвящена исследованию проблемы применения модульно-рейтинговой системы обучения в колледжах. Модульно-рейтинговая система обучения представлена с точки зрения дидактических и сравнительных аспектов. Выявлено, что модульно-рейтинговая система обучения является основой для других модульных технологий: кредитно-модульной, модульно-развивающей, модульно-тьюторской, модульно-проектной.

Проанализирована сущность таких базовых понятий, как "модуль", "рейтинг", "модульно-рейтинговое обучение". Модуль трактуется как заверченный, автономный, информационный блок курса, занятия, темы, отличающийся интеграцией дидактически адаптированный целей, принципов, форм, методов, средств обучения, развивающим характером учебно-воспитательного процесса. Он ориентирован на формирование у студентов навыков самостоятельности и предусматривает разработку научных проектов, программ, мини-учебников и методических рекомендаций. Модульно-рейтинговая система обучения представляет собой учебную технологию, позволяющую организовать полное усвоение знаний студентов на основе принципа модульности с последующим рейтинговым суммированием результатов за семестр, учебный год, весь период обучения.

Выделены и систематизированы условия применения модульно-рейтинговой системы обучения в процессе профессиональной подготовки студентов экономических специальностей колледжей: дидактические (связанные с методическим обеспечением процесса обучения); организационные (развивают управленческие и волевые усилия преподавателя и студента в процессе их взаимодействия); психологические (направленные

на создание позитивной эмоциональной атмосферы процесса обучения). Обосновано, что реализация предложенных условий позволяет преподавателю эффективно организовать учебный процесс на основе принципа модульности.

Разработана модель профессиональной подготовки студентов экономических специальностей в колледжах на основе модульно-рейтинговой системы. Её структурными компонентами являются целевой, мотивационно-ценностный, содержательный, деятельностно-практический, контрольно-регулирующий, оценочно-результативный.

На основе модели создана технология применения модульно-рейтинговой системы обучения в профессиональной подготовке студентов колледжей, направленная на повышение уровня профессионального, интеллектуального, социального и духовного развития будущего специалиста экономических специальностей. Подтверждено, что применение модульно-рейтинговой системы обучения требует разработки информационного пакета, который содержит общую информацию о колледже; программное обеспечение; методические материалы; разработку рейтинговой системы оценивания знаний студентов.

Анализ результатов формирующего этапа эксперимента на основе использования методов математической статистики свидетельствуют об эффективности предложенной технологии.

Ключевые слова: модуль, рейтинг, модульное обучение, модульно-рейтинговое обучение, профессия, профессиональная подготовка, колледж, педагогические условия, технология.

ANNOTATION

Ivantsova O.P. Application of module-rating system in the process of professional preparation of students of economic specialities in colleges. – Manuscript.

Dissertation on the receipt of scientific degree of candidate of pedagogical sciences on a speciality 13.00.04 – the theory and method of professional education. – Ivan Franco state university at Zhytomyr. – Zhytomyr, 2011.

Dissertation is devoted to the research of problem of application of module-rating systems of studies in colleges. Terms of the module-rating system are analyzed. Advantages of the newest technology and state of problem are exposed in the process of professional preparation of students in colleges. The model of construction of educational process in college is based on module-rating system. The conditions of effective introduction of the system are analyzed.

Pedagogical diagnostics input levels of academic achievements of students are held. The training manuals of teaching for module-rating system, training programs and rating book are written and put into practice.

By implementing the proposed technology experimentally tested effectiveness of using of module-rating system.

Keywords: module, modular training module-rating training, profession, professional training, college, teaching conditions, technology.